OPINIEMAKER OP ZONDAG
NANI JANSEN REVENTLOW

De zaak-Sammy Baker werpt opnieuw de vraag op: wie beschermt ons tegen de politie?

1 oktober 2023

Geen enkel geracialiseerd persoon heeft videobeelden nodig om te weten dat de politie er niet is om ons te beschermen. Naast de gezondheidszorg en het sociaalzekerheidssteltsel behoort de politie tot de openbare functies die eerder een aanzienlijk risico vormen voor zwarte mensen, mensen van kleur en andere gemarginaliseerde groepen, dan dat zij bijdragen aan hun welzijn.

Ontvang elke werkdag rond het middaguur een korte update met het laatste nieuws.

E-mail

Verstuur

Toen de wereld zich in 2020 na de politiemoord op George Floyd verenigde in protesten, heb ik niet naar de video gekeken die dit voorbeeld van racistisch politiegeweld uit de statistieken lichtte, iets dat normaal gesproken wordt genegeerd door de media en het publiek. Evenmin heb ik de beelden bekeken van het neerschieten van Sammy Baker, een jonge Instagraminfluencer die in gedesoriënteerde staat werd neergeschoten door de Amsterdamse politie, drie maanden nadat Floyd bijna 7.000 km verderop in de VS was gewurgd.

Over de auteur

Nani Jansen Reventlow is oprichter en directeur van Systemic Justice, een organisatie die zich Europabreed inzet voor anti-racisme en sociale en economische rechtvaardigheid met behulp van het strategisch procederen. In de maand oktober is zij gastcolumnist op volkskrant.nl/opinie.

Columnisten hebben de vrijheid hun mening te geven en hoeven zich niet te houden aan de journalistieke regels voor objectiviteit. Lees hier onze richtlijnen.

Eerdere bijdragen in deze discussie vindt u onder aan dit artikel.

Sammy's zaak was afgelopen week opnieuw in het nieuws toen het VPRO-programma *Argos* de analyse besprak die de Britse onderzoeksgroep Forensic Architecture maakte van de beelden van zijn dood. Hun analyse weerspreekt dat het neerschieten van Sammy een kwestie van zelfverdediging was, de reden die het Openbaar Ministerie gaf om de politiesagent die de schoten afvuurde, niet te vervolgen. Sammy's vader is zwart en Sammy's dood illustreert hoe alleladaas racistisch, dodelijk politiegeweld is in Nederland, waar men institutioneel racisme graag bestempelt als iets dat alleen 'daar', in de VS, voorkomt.

De cijfers vertellen een ander verhaal. Controle Alt Delete, de enige organisatie in Nederland die deze statistieken bijhoudt, heeft tussen 2016 en 2022 97 'fatale incidenten' geregistreerd waarbij de politie betrokken was. 36 procent van de slachtoffers had een migratieachtergrond. Zelfs als we de 54 procent van wie geen informatie over hun etniciteit bekend was buiten beschouwing laten, betekent dit dat mensen met een migratieachtergrond it keer meer kans hebben om te overlijden wanneer ze in aanraking komen met de politie. Voor zwarte Amerikanen is deze factor daarentegen 2,5.

Dit alles is onderdeel van een patroon waarin mannen met een niet-westerse achtergrond twee keer zoveel kans hebben door de politie te worden gecontroleerd en jongeren met een migratieachtergrond twee keer zoveel kans lopen te worden verdacht van een misdrijf als jongeren zonder migratieachtergrond, met een tien tot twaalf keer zo grote kans in detentie te belanden. Hoewel witte mensen natuurlijk ook te maken kunnen krijgen met politiegeweld, laten de statistieken zien dat geweldsdadig politieoptreden vaker wordt gebruikt tegen niet-witte mensen die met de politie in aanraking komen.

En terwijl verdachten met een migratieachtergrond kunnen rekenen op zwaardere straffen van de rechter en zelfs 'preventief' geprofileerd kunnen worden, wordt er nauwelijks energie gestoken in het optreden tegen wangedrag door de politie zelf. Van het gemiddelde aantal klachten dat het Openbaar Ministerie jaarlijks ontvangt over de politie wordt 99 procent geseponeerd. Van de 97 geregistreerde gevallen van dodelijk politiegeweld leidden er slechts drie tot een vervolging.

Nederland past daarmee keurig in een Europees patroon van politiegeweld tegen geracialiseerde en gemarginaliseerde groepen, wat de Brusselse organisatie Equinox terecht de vraag heeft doen stellen: 'Wie beschermt ons tegen de politie?'

De kernvraag die wij onszelf moeten stellen is: moeten we überhaupt een niet-aansprakelijk apparaat van staatsgeweld in stand houden? Het is tijd om onder ogen te zien dat het politiegeweld dat mensen van kleur oneevenredig zwaar treft, institutioneel van aard is. Het is geworteld in het beleid, de praktijken en procedures van de politie die mensen met een 'niet-westerse' of migratie-achtergrond ten onrechte voorstelt als mensen die 'niet één van ons' zijn en derhalve een risico vormen dat moeten worden beheerst. Daarom kunnen we het gebruik van dodelijk politiegeweld niet reduceren tot het gedrag van een paar 'rotte appels' of 'foute agenten': het is het gevolg van de machtsstructuren binnen de politie als instituut.

Als instituut beschermt de politie mensen van kleur niet. De statistieken en de ervaringen van geracialiseerde en gemarginaliseerde mensen in Nederland en wereldwijd laten zien dat gevallen zoals die van George Floyd, Sammy en talloze anderen niet het gevolg zijn van een fout in het systeem, maar het resultaat van een systeem dat is ontworpen om arme mensen, zwarte mensen en mensen van kleur te onderdrukken.

Als de degenen die verantwoordelijk zijn voor het ingrijpen bij zulke duidelijke misstanden – de regering en de Tweede Kamer – dit niet doen, moet dit systeem op de schop. In deze context is het belangrijk te onthouden dat abolitionisme niet alleen betekent dat je iets afschaft, de politie, maar dat je iets nieuws creëert: een proces waarin we samen veilige alternatieven creëren voor een onmenselijk systeem.

De eerste stap op dit pad is het erkennen van institutioneel racisme, niet alleen binnen de politie, maar ook binnen de instellingen die de politie ter verantwoording zouden moeten roepen, waaronder het Openbaar Ministerie. Het zou niet nodig moeten zijn om klachten in te dienen om de autoriteiten ervan te overtuigen kritisch naar hun gewelddadige cultuur en structuren te kijken, zoals de ouders van Sammy hebben moeten doen. Gerechtigheid zou inherent moeten zijn aan ons rechtssysteem - als wij ons op individuele basis moeten inspannen om dat doel te bereiken, betekent dit dat het systeem heeft gefaald.

Wilt u reageren? Stuur dan een opiniebijdrage (max 700 woorden) naar opinie@volkskrant.nl of een brief (maximaal 200 woorden) naar brieven@volkskrant.nl

Lees ook

Reconstructie zaat twijfel over conclusie dat agenten uit noodweer handelden toen ze verwarde Duitser doodschoten

Klachtencommissie benipt Amsterdamse politiechef Frank Paauw om uitspraken over dood verwarde man

Ouders doodgeschoten Duitse influencer dienen klacht in tegen korpschef Paauw

De Duitse Sammy Baker ging voor zijn verjaardag naar Amsterdam. Daar schoten agenten hem dood

SPECIAAL VOOR U
Aangeboden door Kiosk.nl

Probeer nu de Volkskrant 4 weken voor 4,-
Stopt vanzelf
Probeer nu

Opinie

NIEUWS MEER >

10:11 UUR
De iPhone 15 wordt te heet - en Apple geeft de schuld aan apps als Instagram

09:00 UUR
Salarisverschil mannen en vrouwen toegenomen: 'Misschien hebben mannen harder gezeurd'

05:00 UUR
Terwijl de prijzen hoog zijn valt de kinderbijslag deze maandag een tientje per kind lager uit. Hoe komt dat?

COMMENTAAR ANNEKE KRANENBERG
Net als bij roken, talmt de overheid met ingrijpen in de gokindustrie en wordt de pot gedempt als het kalf verdronken is

OPINIE
Toewijding aan één land, mijn land. Niet Ankara. Daarom sta ik achter Dilan

BEST GELEZEN MEER >

1. Lees hier het liveblog over de oorlog in Oekraïne van zaterdag 30 september en zondag 1 oktober…
2. Lees hier het liveblog over de oorlog in Oekraïne van vrijdag 29 september terug
3. De les van deze week is dat in een verpolitieke wereld alles draait om schaamteloosheid

OPINIE
Laat de Kamer nieuwe ministers vóór hun aantreden aan de tand voelen

MEER OPINIE >

Wilt u belangrijke informatie delen met de Volkskrant?

Tip hier onze journalisten

Op alle verhalen van de Volkskrant rust uiteraard copyright.
Wil je tekst overnemen of een video(fragment), foto of illustratie gebruiken, mail dan naar copyright @volkskrant.nl.
© 2023 DPG Media B.V. - alle rechten voorbehouden